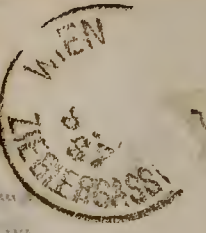

ԱՆՏԻՍԵՄԻՏ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ, ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ 40.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒՍՐ 29, 1887

ԹԻԻ 5.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հետք Ոտեց	33
Գիրքերը Բնակեց	33
Ընտանեկան Խորանը	33
Երբ Սուրբ Ժողովին Քո Շուրջ	34
Առաջ Ժը Առան Բարեկարգաց	34
Մըջոց Խմացու իւրը	34
Պաշտօնական Ազի Լեռ	35
Լոբանայի Երկուորեակները	35
Որտեղ թիւն Գղաց	36
ԱժԼ Եղբ	36
Նամակներ	37
Հանդէս Բարոյական	39
Արժէք Իրամց	40

ԱՆԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամեն Շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է ամեն տեղւոյ համար, 2 Մեծիտիյէ, վեց ամսեայն՝ 1 Մեծիտիյէ, կանխիկ, եւ հատը 40 փարա: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է:

Խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ ամ. Մր. Հ. Ս. Պարնըմ:

Բաժանորդագրութեան եւ քղատարութեան պատկանեալ ամեն գրութիւնք պարտին ուղղուիլ ամ. Մր. Ո. Ո. Բիք, Ամերիգան խան, Կ. Պոլիս:

Ամերիգայի Միսիոնարաց Ընկերութեան կողմանէ,
Հ. Բ. ԿՐԻՆ, ՍՐՏՈՒՍԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՆԵ-ԽՄԲԱԳԻՐ

ՀԵՏԲ ՈՏԻՅ

Ձմրան սաստիկ օրերուն մէջ երբ խոր ձիւնով ծածկուած էր գետինը, երկրաշարժ մը իւր նորատի որդւոյն հետ ելաւ մօտակայ գիւղ մը երթալով: Ճամբուն վրայ հասան սեպ բլրոյ մը որմէ վեր ելնել վտանգաւոր էր, վասն զի ձիւնը ծածկած էր բազում գէշ ճեղքուածքներ որոց մէջ նորա կրնային իյնալ: Ուստի հայրը առաջ անցաւ և տղան անոր հետեւելով վեր կ'ելնէր:

Երբ այսպէս բաւական տեղ գացած էին, տղեկը դռնէն ըսելով, «Հայր, զգոյշ եղի՛ր որ չխաակ ճամբէն երթաս, վասն զի քու ոտիցդ հետքերուն մէջ կը կոխեմ»:

«Իմ որդիս իմ ոտիցս հետքերսն մէջ կը կոխեմ» ըսաւ հայրն ի միտս իւր, և այդ խորհուրդը անհանդիստ ըրաւ զնա և տուաւ նմա մտածել: Եւ վերջապէս պատճառ եղաւ որ նա սկսեց աղօթել, և եղաւ բարի մարդ: Վասն զի խորհեցաւ,

«Եթէ իմ որդիս ինձ պիտի հետեւի եւ անշուշտ պարտիմ հետեւել Բրիտանիայ»:

ՎԵՐԻՔԵՐԸ ԲՆԵՆՅԷՔ

Ճոն Գոբինսի Ստամբուլում, նախադէպ Միւսթեալ Նահանգաց 1824է մինչև 1828, և իւր վերջին տարիներուն մէջ ծանօթ «Պերճախօս ծերունին» անուամբ, հետեւեալ խրատը տուած է նկատմամբ Ստամբուլունչի ընթերցման:

«Կը խօսիմ իբրեւ աշխարհի մարդ աշխարհի մարդոց և կ'ըսեմ, Գիրքերը Բնեցեցէք: Աստուածաշունչն է ի վեր քան զամենայն կարգացուելու արժան գիրք ամէն դարուց մէջ և մարդկային կենաց ամէն վիճակներուն մէջ — ոչ միայն մէկ կամ երկու անգամ կարգացուելու և յետոյ մէկդի թողուելու, այլ պարտ է կարդալ դայն մաս առ մաս, օրը մի կամ երկու գլուխ, և պարտ է ոչ երբեք ընդհատել, եթէ ոչ անհրաժեշտ պարագայի մը պատճառաւ»:

Այս յոյժ բարի խրատ մ'է, փոյթ չէ թէ ո՛վ է տուողն կամ որո՞ւ տրուած է: Նա որ կը հետեւի անոր՝ ոչ միայն պիտի ունենայ գիտութիւն զոր առանց զայդ ընելու չպիտի ունենար, այլ նաև նորա սիրտը և միտքը տեւապէս պիտի ստանայ բարոյական և հոգեւոր զօրութիւն մը որ անշուշտ նպատատար կերպիւ պիտի ազդէ նորա բարոյց: «Աշխարհի մարդիկ», նուազ բացառութեամբ, գրեթէ երբեք չեն կարդար Սուրբ Գիրքը, և ուստի գրեթէ ոչինչ գիտեն անոր պարունակութեան վրայով: Եւ մինչև իսկ այնպիսիք որ կը դաւանին թէ Բրիտանեայ են, յաճախ մեծապէս զանցառու են այս մասին: Աստուածաշունչը կը ցուցնէ թէ է՛ և է իսկապէս յայտնութիւն Աստուծոյ և Աստուծոյ Լոյսը, որ իւրաքանչեւ երբեք նորա բնութիւնը, կը ծանուցանէ նորա կամքը ի մասին մարդկային վարուց, և կը ներկայացունէ աշխարհի գրիստոս իբրեւ Փրկիչ մեղաւորաց: Այսպիսի մատեան մը արժանի է յոյժ խնամտով ընթերցման: Ամէն մարդու շահը կը պահանջէ որ ըն-

թեանու զայն մեծաւ խնամով և ուշադրութեամբ, և ոչ որ կրնայ զանց առնել զայդ առանց ենթարկելու զինք մտած և նշաւակ ըլլալու վտանգի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՈՐԱՆԸ

Ոչ միայն կարօտ ենք առանձնական աղօթից եւ շնորհաց միջոցներուն զորս կը վաշեկենք եկեղեցւոյ անդամակցութեամբ, այլ նաև ընտանեկան խորանը յոյժ կարեւոր հանապազօրեայ օգնութիւն մի է զոր սակայն բազում Բրիտանեայք կը թերանան ի կիրարկանել: Անշուշտ չենք ուզեր որ մեր զաւակներն այս գաղափարը կազմեն թէ կրօնքը զոր կը դաւանինք այնպիսի ինչ է զոր պարտ է ի հանդէս բերել միայն Կիրակի օրերը կամ յատուկ ժամանակներ, եւ կամ բոլորովին ծածուկ պահել: Թէ պարտինք միայն աղօթել աղօթքի ժողովոց մէջ, ուր նորա թերեւս երբեք չեն գտնուիր, կամ մեր առանձին սենեկին մէջ երբ դուռը դոցելով առանձնացած ենք: Ընդհակառակն կ'ուզենք որ ընդունեն թէ մեր կրօնքը ամէն առուր զործածութեան համար է, եւ մասն մեր ընտանեկան կենաց: Կ'ուզենք որ զգան թէ բնական եւ կարեւոր է հաւաքուիլ շուրջ ընտանեկան խորանին մեր հոգեւոր հանապազօրե հացն ընդունելու համար, ինչպէս կը նստինք սեղան մեր մարմնաւոր սնունդն ստանալու համար:

Այս պաշտամունքը կ'օգնէ ծնողաց, վասն զի այն մարդը որ կ'աղօթէ իւր զաւակաց հետ, փոյթ կ'ունենայ թէ ինչպիսի կեանք պարտի վարել անոնց տուել: Ամէնքս զիտենք թէ որչափ սուր են մանուկ աչքեր տեսնելու աղօթից եւ վարուց անհամաձայնութիւնը, Բարեւոյ է որ նորա այսպէս հրահանքն մեր կեանքը, եւ լսեն մեր տկարութեան խոստովանութիւնը, եւ աղերսն վասն թողութեան, եւ յայտնումն մեր ըզձից վասն լաւագոյն կենաց:

Կը ճանչնամ ընտանիք մը որոյ անդամոց համար այսպէս ամէն օր ի մի վայր ժողովին ոչ միայն ձեւական պաշտամունք է, այլ իսկական աղբիւր զօրութեան: Անցեալ ամբան միջոցին փոթորիկը տարօրինակ կերպիւ յաճախ եւ բուռն մաստկութեամբ կը պատահէին անոնց կողմերը: Երեկոյ մը մօտ ամպեր սկսեցին զիջուիլ ամէն կողմէ, եւ որոտումը կը թռէր տեւական գոռում եւ կայծակն անընդհատ: Անոնք որ երբեք տեսած չեն այնպիսի փոթորիկ մը որոյ բուռն թափը ոչինչ ընդհատած է, չեն կարող երեւակայել թէ որչափ սոսկալի է:

Փոքրիկ տունը որուն մէջ կը բնակէր յիշ-

եալ ընտանիքը, եւ որոյ շինութիւնը դեռ աւարտած չէր, կարծես որորանի նման կը ճօճէր երբ հողմոյ իւրաքանչիւր բուռն հոսանք անոր կը զարնէր: Փոթորկին եւ տան սարսափահար ընակչաց մէջտեղ միայն տան շրջափակին տախտակները կային, եւ հողմոյ եւ անձրեւի ձայնը մերթ ընդ մերթ իջնող կարկուտի տարափի մը գորդիւնով հանդերձ յիշաւի սոսկալի էր: Մայրը ի մանկութենէ յոյժ կը վախնար փոթորկէ, եւ երբ այն եւրեղին աղօթքի ժամանակը եկաւ, մեծ ճշգրտութեամբ կարող եղաւ սանձահարել իւր ձայնը որ կարենար կարգաւ Սուրբ Գիրքէն մաս մը երբ բացաւ իւր Աստուածաշունչը, նորա աչաց զիպեցաւ այս համարը. «Հանգարտ կեցէք եւ ճանչցէք որ ես եմ Աստուած»: Կարծես թէ Աստուած ինքն խօսեցաւ Նա սոյն խօսքը: Այնչափ որոշ եւ յստակ եկաւ այն հրամանը, որչափ հրամանն «Երբեք, լուռ կեցիր»: Կենդանութիւն խռովեալ ջրոց, եւ այն կատարուեցաւ նոյնչափ շուտ: Թէպէտ դռնը փոթորկին սաստկութիւնը կ'աճէր, նորա սրտին մէջ կար կատարեալ խաղաղութիւն: Դեռ կը զգար թէ կարելի էր որ արկած մը պատահէր, վառ գիւղական ակնհաս էր, բայց նա Սնոր «Թեւեռուն հովանաւորութեան» ներքեւ էր, եւ նորա կամքն իւր կամքն էր:

Ամէնքը, մինչեւ իսկ փոքրագոյն մանուկը, զգացին այն գեղեցիկ 46երորդ Սաղմոսին եւ անոր ընթերցման հետեւ մատուցուած աղօթքին աղբեցութիւնը, եւ շուտ գացին հանգիստ գիտնալով թէ Աստուած յիշաւի «Նեղութիւններուն մէջ խիստ օգնական կը գտնուի»: Այդ մայրը երբէք պիտի չունենայ տարակոյս թէ Աստուած ինքն առաջնորդեց զնա ընտրել այն Սաղմոսը, եւ թէ եթէ ունեցած չըլլային ընտանեկան աղօթից սովորութիւն, պիտի չվայելէին այն անգին փորձառութիւնը:

Սուրբ Գիրքէն մաս մը բարձրաձայն կարդալ կ'օգնէ աւելի խորապէս տպւորել զայն թէ՛ ընթերցողին եւ թէ՛ ունին զնազներու մտաց վրայ: Ծանօթ է ինձ յոյժ փոքր մանուկ մը որ դեռ անձամբ կարդալու կարող չէր, բայց ամիսներ ետքը կը յիշէր Աստուածաշունչէն համարներ որ ընթերցուած էին առանց որեւիցէ դիտողութեան: Տղայք կըրնան անձամբ կարդալ Սուրբ Գիրքը: Ունեք կը կարդան. բայց յոյժ մեծ մաս մը, մինչեւ իսկ բարեպաշտ ընտանեաց մէջ, չեն կարդար: Բայց լսել Սուրբ Գիրքին բարձրաձայն ընթերցումը կը գրաւէ անոնց ուշադրութիւնը, եւ թէպէտ այն պահուն անուշադիր թուին, այն խօսքերն անշուշտ պիտի դառնան անոնց յիշողութեան տարիներ անցնելէն ետքը: Այդպէս նոքա ամէն օր կը դիզեն զանձ որ բարի ազդեցութիւն պիտի ունենայ անոնց ապագայ կենաց վրայ:

Լսել աղօթք որ կը մատուցուի մեզ համար, միշտ կը թողու տպւորութիւն մը զոր դժուար է վառել, եւ երբ մեր գաւազանը մենէ զատուելով կը սկսին տշխարհի կենաց ընթացքը, այդ տպւորութիւններ կը մնան անոնց մէջ եւ ետ կը պահեն զնոսաւոր գործերէ: Գրեթէ միշտ կան ընտանեաց մէջ այնպիսիք որ չեն կրնար ներկայ գրուել եկեղեցւոյ պաշտաման. ձեր ոք որ յոյժ անպօր ըլլալով կարող չէ կրել յոգնութիւնը հիւանդ մը որ թերեւս տարիներով տան մէջ փակուած կը մնայ. մայր մը որոյ խնամոց կը կարօտին նորա փոքրիկ մանուկները. կամ ուրիշներ որ այլ եւ այլ պատճառներով Աստուծոյ առեւը երթալու կամ Անոր փողո-

վորդեան հետ պաշտօն մատուցանելու հաճութենէն զրկուած են: Ի՞նչ օրհնութիւն է անոնց համար ընտանեկան խորանը: Ո՞րչափ կը զարթոյցունէ ծերունոյն ճամբան: Ի՞նչ անգին լուսոյ շառաւիղ կը ցոլացունէ խոնջեալ հիւանդին սենեակը: Ի՞նչ օգնութիւն է ծանրաբեռնակալ մօր, եւ ի՞նչ հաստատուն հիմն վառ մանկանց կրօնական դաստիարակութեան:

Ողջոյն ընտանեաց հաւաքումն վառ պաշտաման՝ նշանակ է Աստուծոյ դաւախաց վերջապէս հաւաքման յաւիտենական տան մէջ. եւ երբ հոն մեր աղօթքները փոխուին վառաբանութեան, անտարակոյս մեր ուրախութեան առիթներէն մին պիտի ըլլայ յիշել պաշտաման ժամերն՝ շուրջ ընտանեկան խորանին:

ԵՐԲ ՍՈՒՐԲԲ ԺՈՂՈՎԻՆ ԲՈ ՇՈՒՐՁ

Երբ սուրբ Ժողովին քո շուրջ, Տէր իմ, մի օր, Սիրով բոլորել քեզ պըսակ փառաւոր, ի մէջ Նզեմայ գեղեցիկ երկնաւոր. Ո՛հ, Տէր սիրելի, իցիւ հոն ես լինիմ:

Երբ քո սիրելիք, որ փրկել են տքնած իրենց ընկերներն կործանեան շաւղէն, Բերեն քեզ քանձերն, զորս խնամով են հաւաքած, Ո՛հ, Տէր սիրելի, իցիւ հոն ես լինիմ:

Յայնկոյս մութ գետոյն երբ այլ եւս չը լսուին

Կենաց կոհակներ, եւ հողմունք դադարին, Եւ երբ դափնեկիր յաղթականք քեզ մատչին, Ո՛հ, Տէր սիրելի, իցիւ հոն ես լինիմ:

Եւ երբ քո մանկունք յըսպիտակ ձորձս կանգնին

Պրտակ ի գրուիս եւ քնար ի ձեռնի, Երգել փրկութիւնն զոր ի քեզ վայելցին, Ո՛հ, Տէր սիրելի, իցիւ հոն ես լինիմ:

(Ա. Գ. Գ.)

Ն. Գ. Գ.

ԱՌԱՅ ՄԸ ՎԱՍՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳԱՅ

Ձմրան առաւօտ մը, երբ Հողմը դուրս ելաւ կատարել իւր օրհնան աշխատութիւնը, գտաւ որ ծառերը սառու թեւեւաւորուած էին: Իւրաքանչիւր փոքրիկ ճիւղ խոնարհած էր իւր ծանրութեան մի քանի անգամն ունեցող զրանով: Փոքրիկ սպիտակ ցարափ ծառերը այնչափ կքած էին որ անոնց գլուխները գետինը կը գպչէին: Բոլոր ծառերը ազատուելու համար միաձայն կը հնձէին:

«Այս չըլլար երբէք», գոչեց Հողմը, եւ խփոյն սկսեց գործի իւր բոլոր գործութեամբ: Հսկայ նշարներուն ճիւղերը սկսեցին ճօճել եւ ճարճատել: Թուխ, գալարեալ տեւրեւներ որ դեռ կը մնային կաղնիներուն փարեալ, իւրաց խփուելով կը ձախրէին օդին մէջ: Մեծ չոխնդ եղաւ անտառին մէջ, բայց սառը չչարժեցաւ: Եւս առաւել ուժգին փչեց հողմը. եւ այժմ ամբողջ ճիւղեր շառաչմամբ կ'իյնային ի վայր, այնպէս որ գետինը թանձր ծածկուեցաւ փալիւրուն պատանքով փաթթուած ոտներով: Բայց տակաւին սառը չչարժեցաւ. ի վերջոյ Անտառաց Ողին դուրս եկաւ խոթողաբէմ. «Ասոր օգնել կ'ըսես», գոչեց նա: «Ծառերս կը ջնջես: Սառը թափելու համար, ստուգիւ, ճիւղերը կը կտրտես: Հեռացիր»:

Հողմը առանձնացաւ իւր այրը, եւ բոլոր օրը տխուր նստաւ: Բարիք գործելու անկեղծ բաղձանքով ելած էր դուրս, բայց այժմ կը

տեսներ թէ միայն չարիք գործած էր: Սառսուր կը զգար յիշելով թէ ի՞նչ աւերակներ գործած էր իւր անչափ եռանդով: «Ի՞նչ օգուտ ունի ջանալ որ կատարեմ որեւիցէ գործ», ըսաւ նա հառաչելով: Բազում տնձկալից օդիք ունեցած են նոյնպիսի ժամեր երբ ուղեւոր յաւելու իւրեանց պահապանութեան ձայնը մեծ խմբերգին, յաջողած են միայն աններդաշնակութիւն յառաջ բերել:

Հետեւեալ տաւառտ Արեգակը բաղնեց այրին դուռը, եւ կոչեց հեշտ ձայնիւ, «Եկու՛ր, բարեկամ. օգնութեանդ կարօտ եմ: Պարտ է աղատել ծառերն իւրեանց բեռէն: Ես պիտի ողողեմ ծառերն իմ ջերմ լուսովս, եւ այն ատեն դու մեղմով կը թօթուես անոնց ճիւղերը, եւ կը թափես թուրացած սառը»: Գացին ի միասին, եւ Արեգակը ծագեցաւ անտառին վրայ: Ժամ մը անցաւ, եւ միակ տեսանիլի արդիւնքն էր կաթիլ մը ջուր որ աստ եւ անդ կը կաթէր սառնապատ ոտներէն: «Այս ընթացքով երբէք պիտի չկրնանք կատարել մեր գործը», ըսաւ Հողմը անհամբեր հռաչանքով: «Մեղմով, բարեկամ, մեղմով. ամէն բան իւր ժամանակին» պատասխանեց Արեգակը: «Սառը մէկ աւուր եւ մէկ դիշերուան մէջ կաղմուեցաւ. կըրնանք յուսալ որ իւրաց հանեմք զայն մէկ ուժգին բաղնամբ: Երբ աւելի բարձրանամ երկնից կամարին վրայ, կրնամ աւելի ուղղակի իջեցունել ծառապալթներս ծառոց վրայ»:

Ժամ մի եւս լուսնեամբ իւր ճառագայթներն արձակելէ ետեւ Արեգակը հծծելով ըսաւ, «Օ՛հ, այժմ, բարեկամ, բաց թեւերդ. Բայց ոչ շատ բուռն: Տես այժմ կ'իյնան մի քանի կտորներ: Եթէ այսպէս երկու կամ երեք ժամ աշխատինք մեր գործը կը վերջանայ: Ահա կտոր մի եւս թուրացաւ»: Այսպէս Արեգակը ծագեց եւ Հողմը մերթ ընդ մերթ թօթուելով ի վայր կը թափէր սառը թուրացած կտորները, եւ ինչ որ գորդմամբ չէր զահալիմեր, հալելով կ'իջնէր իրեն տրաքահոս արտասուք Արեգական մեղմիկ սակայն կիլիկ աչաց ներքեւ. եւ մինչեւ իսկ դիւրադարձ ցարափը տակաւ վեր առին իւրեանց գետնամածեալ գլուխներն: Անտառաց Ողին դուրս եկաւ օրհնելով երկու աշխատակիցները. Եւ այն դիշերը Հողմը դարձաւ իւր այրը խոնարհ բայց հրճուալից վառ գիւղացի մը «աւելի լաւ ճամբայ» մը:

ՄԸՆՈՅ ԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Չ. Բ. Գ.)

Անգամ մը ի Սկովտիա հանդիսատես եղայ, որպէս թուեցաւ ինձ, մըջոց խոսքի մը ի մացութեան նշանաւոր մի ապացոյցին: Յերեկ մը եւ գիշեր մը կեցայ Սեն Լամանտի ստորոտը, եւ առաջադրեցի երկու ընկերով ելլել անոր վրայ երբ առաջին նպատակաւոր առիթը ներկայանար: Երեկոյ մը ճաչէն ետքը իւրանք դուրս եւ լերան ընդարձակ տոտրոտին վրայ ուր սոճի եւ եղեւին ծառեր կտրին, յանկարծ մեր տոջեւն ելաւ շատ մեծ բոյն մը մըջոց, որուն շուրջը կը գտնուէին քիչ հեռին քանի մը ուրիշներ եւս, անկեղ քիչ մը փոքր: Մըջոց այն բոյնը կը բաղկանար ըստ մեծի մասին ցալսերէ, յարդէ, եւ եղեւին ծառոց բարակ փուշերէ, որուն շուրջը խոնուած էին մըջլուններ բաղմունքով խոնոցները բլրակին գագաթը եւ բացինք անոր վերին մակերեսը: Մըջլունք որ մինչեւ այն ատեն բոլորովին անտեղեկ էին մեր ներկայութեան, սկսան հասկնալ թէ չարիք

եկած էր իրենց վրայ: Երթալով իրենց ձա-
գերուն հոգ տանել, ինչպէս սովոր են, յան-
կարծ յերեւան եկան բերաւորներ, եւ իւ-
րաքանչիւրը կը տանէր քան լինէր մեծ խո-
զակ մը: Երթալով իրենց վրայ, անձկութիւն
տանել զինքն զանոնք վտանգէ ապահով տեղ
մը: Թէպէտ չէին կարող ըմբռնել վտանգը,
բայց գիտէին թէ այն էր թէ՛ ահաւոր եւ
թէ՛ մօտալուծ աշխարհը, իսկ իրենց յանձնար-
քը:

Մենք ամէնքս կը հայէինք մեծ հետաքրք-
րութեամբ, եւ ընկերացս մին, լինցուցած
ըլլալով իւր տոնային սիկորը, հանեց լուցկեղ
ստով մը իւր գրպանէն, եւ հանդարտու-
թեամբ կը վտէր երկրորդ սիկար մը: Երբ
ըրաւ զայս, անհոգութեամբ մը նետեց վա-
ռած լուցկին մըջնոց բոյնին վրայ:

Մըջինք յանկարծ չփոխեցան եւ կը թուէր
թէ չէին գիտեր թէ ինչ ընելու էին: Բայց
անոնց չփոխութիւնը կարճ տեւեց: Կէս
վայրկեան շանցած հարիւրներով մըջինք
խուժեցին բոցալաւոր գերանին վրայ, վառ
զի գերանի չափ երեւելու էր անոնց աչաց,
եւ իրենց միացեալ ուժը գործածելով անոր
վրայ, ջանքովն դուրս նետել զայն իրենց
քաղաքէն: Անոնցմէ չատեր այրելով մեռան
այս գիւցաղական ձեռնարկին մէջ, բայց
անոնք որ ողջ մնացին, բնաւ չփառեցան,
յառաջ քեցին մեռած կամ խանձուած մար-
մինները իւր թէ գիտնալով որ չկար աղա-
հովութիւն ողջ մնացողներուն ցորչափ այ-
րող հիւսիսները կը մնային վառ իրենց մէջ: Ես
վախեցայ թէ ամբողջ բլրակը, ըստ որում
չլինուած էր չորցած ցոլներէ, կրակ կ'առնու-
նայ: Բայց մահախուռ պատած էր լերան եւ հով-
տին վրայ, օղը խոնաւ էր, եւ լուցկեղն
բոցը դէպ ի վեր կ'ելլէր: Յառաջ քայլեցին
արիւ հըշէները քանոններով, հարիւրներով,
մինչեւ որ գլորեցին վար եւ դուրս հանեցին
իրենց սահմաններէն լուցկին որ այրած էր
եւ սեւցած եւ անկարող այլ եւս չարիք հաս-
ցունելու: Մենք ամէնքս գրեթէ չէինք հա-
ւատարմեր աշուշներուն: Եւ մեր մէջէն
կրտսերագոյնը ամենէն անխորհուրդ եւ վառ
որոյ ամենէն անգութ, թելադրեցին որ եթէ
մըջինք ունին իմացութիւն եւ գաղափար
իրենց այս գործին մէջ, ինչպէս կ'ենթադրէինք
թէ ցոլեցողներ, վտանգ չկար եթէ ընէինք
նոր փորձ մի եւս: Ըրին այսպէս այն ինչ ը-
սին: Ուրիշ լուցկի մը վառեցին եւ նետեցին
դէպին վրայ, եւ դարձեալ ճիշդ ինչպէս ա-
ռաջ՝ մըջինք խուժեցին անկարող կերպով
վառած լուցկեղն վրայ արգելելու համար
հրկիզութիւնը, որ եթէ բոցը բռնած ըլլար
անկարելի պիտի ըլլար անոնց մարել: Գար-
ձեալ, հասարակաց ապահովութեան դիւանոր
ախոյեաններէն ոմանք կորուսին իրենց ան-
դամները եւ անոնցմէ շատ մը աւելի իրենց
կեանքը: Եւ դարձեալ, բազում մըջնոց լոկ
միաբան ուժով եւ հրելով հասարակաց նպա-
տակի մը համար, լուցկին դուրս հանուցաւ
տակաւն շատ մնաց յառաջ չեկած: Ես հա-
կադակեցայ վտրձը երրորդ անգամ ընելու
դէմ, եւ յաջողեցայ համոզել ընկերներս թէ-
պէտ ոչ անանց դժուարութեան, թէ մենք
չունէինք իրաւունք լոկ գիտնական փորձ մը
ընելու համար զրկել այն միջատները կեան-
քէ զոր տալ անկարելի էր մեզ: Ես այն ա-
տեն հարցուցի անձին, եւ թաղիներ թէ մըր-
ջինք տեսնաւոր միտք, ինչպէս տարակոյս չկայ
թէ ունի այս ինչ տեսակաւ կամ անտեսա-
նաւ, ինչ գաղափար պիտի կազմէր այս ա-
հաւոր այցելութեան վրայ, բոլորովին ան-
տեղեակ ըլլալով թէ մարդ կար իրենց քով
եւ թէ մասն ունէր այն չարեաց մէջ կըր-

նանք, քիչ մը ընդործակելով մեր երեւա-
կայութիւնը, ըմբռնել մըջինք մը որ տրամա-
բանէ իւր փոքր (թէպէտ անոր համար մեծ)
աշխարհի բաներուն վրայ, այսպէս:

«Մենք մըջինքս ենք զարմանալի արա-
բացիներ: Մենք ենք իրօք աշխարհիս ամենէն
քաղաքակիրթ եւ աշխատասէր ժողովուրդը:
Օրինակի աղաթաւ ճանհերը չեն գործեր:
Անոնք են շատ ստորին ցեղ միջատաց, քա-
ղաքներ չեն չինք, լոկ վայրենիներ են ա-
նոնք: Բայց աստի չունին կառավարութիւն:
Մեր շուրջը չենք տեսներ մեզ նման մտացի
արարածներ: Աշխարհն ստեղծուեցաւ մեզի
համար, եւ այն մեզի համար կը բերէ ափի-
տիս (մանր միջատներ զորս մըջինք կը պա-
հեն եւ անոնցմէ սնունդ կը ծծեն) զազպէ
եւ հիւսիսայն պտուղներ: Ժամանակ ժամա-
նակ մենք վիշտ կը կրենք բնութեանն որ
մեծ կոտորած յառաջ կը բերէ մեր հասարա-
կութեան մէջ, եւ այդ կոտորածից արտօնու-
նելը հասկնալու չափ տակաւին իմաստուն
չենք: Մեր քաղաքները կը կործանին եւ
կ'ըլլան գետնին հաւասար սասանութիւննե-
րով որոց պատճառը չենք կարող հասկնալ
եւ երկինքէն կրակ կ'իջնէ մեր վրայ ինչպէս
եղաւ հաեւ հիւսիս: Բայց չափազանց վառ
տած չենք այսպիսի անդադի պատահելովը,
եւ կը ջանանք մինչեւ իսկ չարագոյն պարա-
զայից մէջ կրել արի ոգի եւ աշխատել իւ-
րով իր չափ որ կարելի է: Զիարդ եւ իցէ
որչափ եւ անկատար ըլլանք, չունինք վե-
հագոյն մեզ կամ մինչեւ իսկ հաւատարմ:

Մնացած փոքրիկ արարած: Բայց ոչ ա-
ռանց բոլորովին անմեղադրելի ըլլալու իւր
անապարծութեան համար: Երբ մարդ կը
խօսի մի եւ նոյն եղանակաւ, ինչպէս կ'ընէ
չատ անգամ, թէպէտ ոչ աւելի յաճախ ամե-
նայն խոսարհութեամբ ինչպէս ենթադրեցի
ես այս մըջինքին համար թէ չըրաւ այնպէս,
ոչ այսպէս ինքն եւս անապարծ է: Կարծեմ
է՛ եւ շատ փիլիսոփայք անցեալ ժամանա-
կաց մէջ եւ զորոքիս ունին նոյն գաղափարը:

ՊԱՂԵՍՏԻՆՈՒ ԱՂԻ ԼԵՈՒՐ
(Երբեք չէի մտածել, որ իմ հայրս Մ. Սեւ-
րեմի կ'ընէր իմ համար իմ հայրս Մ. Սեւ-
րեմի)

Պաղեստին ունի նշանաւոր լեռ մը աղի,
Մեռեալ Ծովուն հարաւային ծայրը: Երկայ-
նութիւնն է վեց մղոն, միջակ լայնութիւնը
երեք քառորդ մղոն, եւ լերան բարձրութիւ-
նը չէ աւելի քան 600 ոտք: Կան անոր վը-
րայ տեղեր ուր հողը ծածկած է աղը շատ
ոռնաչափ թանձրութեամբ, բայց լերան
ամբողջ զանգուածը բաղկացեալ է միապա-
ղալ ժայռի աղէ որոյ մէկ մասն է բիւրեղի
նման յստակ: Թէ աղի այս զանգուածը որ-
չափ կ'իջնէ գետնին երեսէն վար, ոչ ոք գի-
տէ՛ առ այժմ: Կան տեղեր Մեռեալ Ծովուն
եզերքը ուր այս լեռը շատ կը մօտենայ ջրին,
մինչ ուրիշ տեղեր կը հեռանայ անկէ մինչեւ
յիսուն կամ աւելի ետեւ: Զիշդ այս տեղ
Մեռեալ Ծովուն ջուրը շատ մը աւելի աղի
է քան որչափ հիւսիսային ծայրին քովերը
ուր Յորդանան Գետ կը մտնէ ծովը:

Այս աղը կառավարութիւնը կը բանեցունէ
ինչպէս նաեւ Մեռեալ Ծովուն լեռեալ վի-
ճակի մէջ գտնուող աղը: Բերքոն, Երու-
սաղէմ, եւ ուրիշ տեղեր Պաղեստինու այս
մասին մէջ, գործածուած աղին անծագոյն
մասը կու գայ անկէ, բայց կը հաւաքուի կա-
ռավարութեան պաշտօնէից հսկողութեան
ներքեւ, եւ եկամուտը կ'երթայ կառավարու-
թեան դանձը:

Աղի այս լերան մէջ, ի բաց առեալ Մեռ-
եալ Ծովուն աղը, կոյ հարստութեան հանք
մը, եւ եթէ դրամատեսից թոյլ տրուէր գալ
եւ գործել զայն, երկրին այս մասին ստաց-
ուածքը այս կերպով պիտի աճէր մեծապէս:
Ես անձամբ քննած եմ աղի այս լեռը, եւ
խօսած եմ Երուսաղեմի Վաղեստինու, թէ ինչպէս
փափաքելի է կազմել ընկերութիւններ որ
պատրաստեն այս աղը գործածութեան, եւ
նաեւ երկրի զրկեն աշխարհիս վաճառատունե-
րը: Բայց առ այժմ կառավարութիւնը չհա-
ւանիր այսպիսի բանի մը:

ԼՈՒՔԱՆԱՅԻ ԵՐԿՈՒՈՐԵԱՎՆԵՐԸ

Տեղի Նէ-լի թղթակիցը կը գրէ վիճենայէ:
— Ճոն եւ Եագոպ Ռոչչի, Լոքսնայի երկու-
որեակը, որ ի տես դրուած են Երուսաղի գրեթէ
տմէն քաղաքաց մէջ իբրեւ յաջորդք Սիւմցի
հռչակաւոր երկուորեակներուն, կը մեռնին
ի Բրէյթլը: Անոնց մայրն է գորաւոր եւ ա-
ռողջակալ գիւղացի կին: Տղայք ճիշդ ի-
րարու կը նմանին, ունին գեղեցիկ եւ փա-
փուկ կերպարան, եւ են այժմ իրենց տաս-
ներորդ տարիքին մէջ: Ճոն եւ Եագոպ զատ
են իրարմէ մինչեւ իրենց վեցերորդ կողի
ոսկրը, եւ ի միասին ունին մէկ որո-
վայն եւ մէկ զոյգ ոտք: Եագոպ կը շարժէ
աջ ոտքը, Ճոն՝ ձախը: Երկուորեակը չեն
կրնար քաշել, եւ իրենց հաւասարակշռու-
թիւնը կը պահեն իրենց բազուկները փաթ-
թելով իրարու պարանոցի շուրջը: Եագոպ
կ'ուտէ յաճախ եւ անորժակով եւ աւելի ա-
ռողջ է քան միւսը, եւ ըստ ամենայն երե-
ւութի նա է որ կը պահէ իւր եղբայրը ողջ:
Երկու օր առաջ այս երկուորեակը կուռե-
ցան իրարու հետ խաղալիկի մը համար, եւ
Ճոն այնչափ կիրք եղաւ որ անոր սրտին
արիւնը խոնոյն դադրեցաւ հոսելէ, եւ ինկաւ
կատարեալ թմբալ վիճակի մէջ որմէ ար-
թընցած չէր մինչեւ յաջորդ առաւօտ: Այս
տղան նոյն տկարութիւնն ունեցաւ տարի
մը առաջ ի Պերլին, եւ Բրոֆէսոր Վիլիսոյ
այն ատեն յայտարարեց թէ եթէ դարձեալ
պատահի այն հիւանդութիւնը, անշուշտ պի-
տի վերջացունէ երկուորեակը կեանքը: Վի-
ենայի բժիշկներէն բաւական անձինք կը
դարմանեն անոր, բայց քիչ յոյս ունին Ճո-
նի ապրելէն, եւ եթէ Ճոն մեռնի Եագոպ
պարտի երթալ անոր ետեւէն գերեզման:

Երկուորեակը մինչ պառկած են անկողնոյն
մէջ, կը ներկայացունեն արտաքոյ կարգի հա-
կադրութիւն մը: Եագոպ տեսնուած աշուշնե-
րով եւ կարմիր երեսով կը թուի թէ իրեն
քաշած է բոլոր արիւնը Ճոնի անկողնոյն
մարմնէն: Եագոպ գիտնալով զայս՝ կու լայ
անդադար, վառն զի յաճախ լսած է Բրոֆէ-
սոր Վիլիսոյի խօսքին կրկին եւ կրկին յիշ-
ուելը, եւ գիտէ թէ եղբոր մահը իւր մահ-
ուան կարապետը պիտի ըլլայ: Խեղճերը այն
նոյն բախտին կը վիճակին ինչպէս քիչ ժա-
մանակ առաջ վախճան տուաւ Սիւմցի եր-
կուորեակաց կեանքին, որոց երկրորդը մեռաւ
իւր երակներուն թունաւորուելէն, վեց սոս-
կալի ժամեր իւր եղբոր մեռած մարմնոյն
հետ ողջ մնալէն ետքը: Խորհուրեցաւ այն ա-
տեն որ վիրաբուժական գործողութեամբ
բաժնեն ողջը մեռած եղբորմէն, բայց որո-
շում մը չարուած մահը վրայ հասած էր:
Լոքսնայի երկուորեակը որ վերջին ութ տա-
րիներուն մէջ պտրտած էին աշխարհիս բոլոր
տեսարանները, վաղը պիտի ճամբայ ելլէին
երթալ Նիւ Եորք, ուր կ'ըսուի թէ Պարնըմ
վարձած է զանոնք տարուան մը համար

բաղմանցունելէն աւելի աղղղեալ միջոց քաղաքը ապահովցնելու երկկողմանի լոյսն է սակայն արտաքին զարգացման լոյսն աւելի սիրեցին: «Մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին»: Բայց ինչ, այնքան արդիւնք եւս որ ժողովրդական հայելի մը չուէն նկատուի: Երբեք չենք բարձրացուցնում, որ ծերերը ողջ ողջ թաղերը որպէս զի թշուառ օրեր չտեսնեն:

Գիտեմ, դրամական անձկութիւնը, մեր տգեղութիւնը, անկէ ծագած թշնամանք եւ գոյթակցութիւնը զօրեղ փաստեր են Քրիստոսի հարսին բերնի կապը չքակելու եւ ժողովրդական կեանքը եւ այս խնդիրը թաղելու: Բայց ջուրը չմտած լողալ չենք սորվիր: Օգուտը խիստ առաւելակշիռ է: Եւ քաջ զիտեմ որ քառասուն տարի վերջը մեր դժուարութիւնը եւ սոյն թերթին աննպաստ պարագայը խիստ աւելի պիտի լինին:

Իսկ ինչ հաւատարմ որ մեր խոհուն պաշտօնակիցը եւ ժողովուրդը ինձ հետ համաձայն են յայտն եւ արդէն պատրաստ այս մասին յարմար ծրարիւր մը տալու եւ դրամական նպաստ ընելու եթէ մէկը լուծութիւնը փարատէ ու միւսը հաւանութեան աջ վերացունէ:

«Մենք իրորու անդամներն ենք»: «Եթէ թաղաւորութիւն մը իր մէջը բաժանեալ է, կը կործանի»:

«Աւերակներու բուն պէս հողայ»:
Կարին Գեղ. 26, 1886

Վերոյիցեալ նամակը կու տայ մեզ պատեհ հոգիւն զոր ուրախ ենք գործածել յայտնելու համար մեր տեսութիւնն ի վերայ խնդրոյն զոր կը յարուցանէ մեր թղթակիցը: Նամակին կենսական կէտն է հարցումն — «Արդեօք ժամանակը հասած է՞ որ Հայ Բողոքական Ժողովրդեան պաշտօնականները եկեղեցիները, դպրոցները իրենց համար ունենային մի ժողովրդական թերթ»:

Ասոր կը պատասխանենք ի բոլոր արտէ «Այո» եկեղեցիք պարտին ունենալ թերթ մը զոր կրնան նկատել իւրեանց թերթը: Թերթ մը որոյ նպատակն ըլլայ զարգացունել անոնց շահերը, եւ ըլլայ միջոց հաղորդակցութեան ընդ միմեանս: Բայց սկսիլ այսպիսի ձեռնարկութիւն մը, եւ վերջացունել անյաշող արդեամբ, ցաւալի սխալմունք կ'ըլլայ: Յաջողութիւնը պարտի բանաւորապէս ստոյգ ըլլալ սկսելէ առաջ: Այս մասին կան երկու կէտեր զորս պարտ է ի նկատ առնուել, այն է՝ գտնել կարող խմբագրական տեսչութիւն, եւ ձեռնարկութեան դրամական յաջողութիւնը: Թիւն սոյն թերթերու որք ամէն տարի կը սկսին հրատարակուել յԵւրոպայ եւ յԱմերիկա եւ մի քանի հարիւր ոսկի կու տալով կը մեռնին «էգէտն» է:

Պարտ է նկատուլ խնդիրը առեւտրական տեսակէտէ: Աւետիքէի բաժանորդագրութեան գինն է 40 դահեկան մէկ տարու համար, կամ 31 բարա՝ 32 թուոց իւրաքանչիւրին համար, եւ երբ գեղջ կը արուի, հատը կու գայ 27 բարայի: Միջին գինն է 29 բարա, եւ ասկէ 2 բարա պարտի վճարուել տը պարտական արող թղթագրողի, եւ 10 բարա թղթատարի գրեթէ իւրաքանչիւր թերթին համար: Այսու կը մնայ միայն 17 բարա, եւ եթէ բաժանորդաց թիւը գինք 2,000, կ'ունենանք 44,200 դահեկան կամ տարեկան իւր 410 ոսկի, վճարելու համար բոլոր աշխատաւորաց ամսականները եւ թղթի եւ տը պարտութեան ծախքը: Յայտնի է թէ թերթը, չէ՛ կարող զինք պահել, եւ ամէն տարի

մեծաքանակ նպաստ կ'ընդունի: Ամերիկեան Պորտի գտնէն: Անյոյս կը թուի ակնկալել անա հաւատարմ դրամ: Գումար մը կամ որ եւ իցէ մեծ գումար մը Պետութեան մէջ գրանցուող Աւետարանական Ժողովուրդներէն: Տեղական ծախքեր, Ազգապետարանի եւ այլ կարեւոր պէտքեր կը գնեն անոնց վրայ բեռ մը զոր միայն կարող են պահել:

Եւ սակայն կը խորհրդէ թէ խնդիրը տուկուին կրնայ գոհացուցիլ կերպիւ լուծուել: Անխորհուրդ գործ է սկսիլ երրորդ թերթի մը հրատարակութիւնը, Աւետիքէի եւ Բեւեբի վրայ եթէ հաշուենք մեր Յունական Թուրքերէն թերթը, մեր բաժանորդագրութեանց թիւը կ'ըլլայ նոստող քան 1,500 եւ կը տարակուսինք թէ նոր թերթ մը կրնայ վստահ ըլլալ թէ պիտի գտնէ հաղար բաժանորդ: Բայց հարկ է հրատարակել միւս եւս թերթ: Աւետիքէի եւ Բեւեբի թերթի համայն յերթականքը կ'ըլլայ մեր յաջորդ յաջողութեան խմբագրական պիտի ըլլայ ոք տեղացի ժողովուրդէն, եւ պատրաստ ենք յանձնել զայն տաժանաւորութեան մեր երեկարող անձ մը պատրաստ է իւր վրայ առնուլ զանոնք: Գիտենք նաեւ թէ Ամերիկեան Պորտը եւ Միսիսիպի կը բաղձան ընդ խմբագրի մը յանձնել թերթը երբ կարելի ըլլայ ընել զայդ ապահով ըլլալով թէ պիտի յաջողի: Հաւատարմ ենք թէ Պորտը պատրաստ պիտի ըլլայ գումար մը յատկացունել ի նպաստ այդ գործին: Եթէ պէտք չենք կարող ընել թէ որքան կամ որչափ ատեն:

Խնդիրը պարտի ըլլալ կարող անձ եւ մշակելալ մտաց տէր, եւ որ յօժար ըլլայ բուռն աշխատիլ գրեթէ տարին 32 շաբաթ: Կրնանք վստահացունել մեր դեռ անձանց յաջորդը թէ գործը թէպէտ ծանր է, է ապահով յոյժ հաճելի գործ: Այն կու տայ մեզ հաճոյք, ճիշդ ինչպէս քարոզելու կու տայ հաճոյք: Եւ սակայն լաւաւագոյն է որ իւրաքանչիւր եկեղեցի գտնուի ի ձեռս կարող տեղացի հովուի, եւ նոյնպէս լաւագոյն պիտի ըլլայ յանձնել Աւետիքէին ի ձեռս տեղացի խմբագրի, երբ քանի որ յայտն է: Ամերիկեան եկեղեցեաց ոմանց սովորութիւնն է անձ մը ընտրելով պատրաստել գնալ իրեն խմբագրի, եւ նոյնպիսի բան մը կրնայ կարգադրուել հոս: Ըստ մեզ այդպիսի անձի մը յաջողութիւնն աւելի ապահով կ'ըլլայ եթէ տակաւ յանձն առնու այդ պաշտօնը: Կրնայ իսկաւ ձեռնարկել Տեղական Ժիւզին խմբագրութեան, եւ ուրախութեամբ կը շարունակենք գործակցիլ բարե անձի մը հետ որչափ ատեն որ փափագելի թուի:

Բայց աստ կ'ուզենք թելադրել թէ այժմ իսկ մեր եկեղեցիք այնչափ զուրկ չեն իւրեանց բերան եղող թերթ մը ունենալէ որչափ որ մեր եղբոր համակը կրնայ տուկարծել: Չենք գիտեր թէ ինչ պատճառ կայ որ Աւետիքէին այդպիսի թերթ մը չըլլայ այժմ: Չենք կործեր թէ մեր եղբայրը չուզեր գիտնալ Քառուկարտի, եւ Պրիմայի, եւ Պուրաբիոյ վրայ այնչափ բան որչափ մենք հաղորդած ենք: Նման ուրիշ ամէն մտացի մարդու նա անշուշտ կ'ուզէ տեղեակ ըլլալ աշխարհիս կարեւոր քաղաքական փոփոխութեանց: Երբ անցեալ տարին չսկսած չըջարկականներ հանեցինք թերթին ընդարձակման մասին խորհուրդ հարցունելու համար, գրեթէ միաձայն պատասխան ընդունեցինք — «Աւետիքէի քաղաքական լուրեր տուէք մեզ»: Մեր եղբայրը կը բաղձայ գիտնալ ոչ թէ նոստող ներկայումս Քառուկարտի, այլ աւելի ինչ ներկայումս «Երեսփոխանաց» ոչ նոստող տե-

ղեկութիւն նկատմամբ Պրիմայի, այլ ստանալ տեղեկութիւն նկատմամբ Պրիմայի եկեղեցեոյն: Արդե՛ք ինչպէ՞ք, Դանէն մինչեւ Բերսաբէն, ունին դէք: Աւետիքէի բաց է ճիշդ այդպիսի տեղեկութեանց համար: Նամակաւ գիր եղբայրը ինքն տուած է մեզ բաւական թուով ընտիր նամակներ կարկնէ, եւ այլք գրուած են Դանէնէն: Եւ այլ տեղերէ, բայց կարող չենք եղած ամենալիւրժի տեղեկութիւն բոլոր այն տեղերէ ուր մեր թերթը կ'ըլլայ: Սակայն յանցանքը մերը չէ: Մենք պատրաստ ենք հրատարակել ամէն օգտակար թղթակցութիւն, եւ մանաւանդ ամէն այն կարգի տեղեկութիւններ զորս կը բաղձայ մեր թղթակիցը:

Պարտինք անշուշտ ի գործ դնել խմբագրական վերապահութիւն: Հրատարակութեան անարժան գրութիւն մը չենք կարող հրատարակել: Դան գրողը քաջալերելու համար, վստահ պիտի յաջու անխառնաձ իր ընթերցողները: Եւ չենք կարծեր թէ ամէն տեսակ եկեղեցական լուրեր իսկ օգտակար են: Երբեմն կ'ըլլան եկեղեցական վէճեր, — կը յուսանք թէ այս տարի բնաւ չպիտի ըլլայ, — եւ ինչ օգուտ կ'ըլլայ ծանուցանել այդպիսի փոքր իրողութիւններ եւ անոնց պատմութեամբ վշտացունել ուրիշ ժողովուրդներ: Բայց յոյժ բաղձալի է որ եկեղեցիք լաւագոյնս ճանաչեն զիրար: Եթէ իւրաքանչիւր Միութիւն կարգէ կարող անձ մը գրելու իւր սանձանաց մէջ կատարուած գործոյն պատմութիւնը, առաջին սերնդեան անցնելէն առաջ, — եւ բաղձալի է որ այս կատարուի, — ուրախ պիտի ըլլանք հրատարակել զայն մաս առ մաս: Եւ ըստ մեզ տարին անգամ մը եկեղեցեաց եւ դպրոցաց տարեկան գործոյն արդիւնքը պարտի այնպէս ամփոփուել որ ամէն ոք կարենայ զայն իմանալ: Թոյլ արուի մեզ թելադրել ի վստահութե մեր թղթակիցը մասնաւորապէս վճատեալ եւ ըլլալով է երբ կը գրենք: «Թող միսիսիպիայը վեց ամիս քաջալին մեր մէջէն, մենք եկեղեցիներն իրարու դէմ պիտի զինվինք»: Ոչ մի մասամբ կը հաւատանք զայդ եղբայր: Չենք գիտեր ինչ տեսակ եղբայրներ ունիք անոնք ի քարծրագաւառ Կարնոյ, բայց վստահ ենք թէ այդպիսի պարագայից մէջ նոքա պիտի զգային թէ Վորդապետը գրած է անոնց վրայ մեծ պատասխանատուութիւն մը, եւ թէ պիտի կրէին զայն եղբայրակցութեամբ բոլոր միւս եկեղեցեաց հետ, որոց հետ են «Մի Քրիստոս»:

Եւ եթէ «Վայ իղձահարին» ըսելով մեր թղթակիցը ըսել կ'ուզէ «Վայ այն մարդուն որոյ խիղճը կը ստիպէ գնալ իւր պաշտօնին յարեալ մնալ» կը հաւատանք թէ աւելի յուսալից վայրկեան մէջ պիտի ընտրէր ըսել «Վայ այն պատրուոյն որք կը քաջալին պաշտօնէութեան գործէն եւ որք չեն գիտեր թէ հազարապատիկ երջանիկ է այն մարդը որ կը շարունակէ աշխատիլ հոն ուր Աստուած գրած է զինք: Թէպէտ գնալ չուրջ պատեն վճատեցուցիչ դժուարութիւնք»:

Խօսք Աւետիքէի:

ԱՌՔԱՆՈՐԴՍ

Աւետիքէի հրատարակելը կը խնդրէ որ բաժանորդագրութեան համար հրաման զրկողներ հաճին Յատուկ Անունները յստակ գրել որ սխալմունք չըլլան:

Նաեւ եթէ հրաման զրկողներ անցեալ տարու ընթացքներէն են, իւրեանց հասցէին վրայ տպուած թիւը հրամանին հետ գրելով մեծ նեղութեան կազատեն հրատարակիչը:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յուլի 17 ըստ Յուլի, և Յուլի 29 ըստ Լատի, 1887

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բայնսթալը (այն է՝ ողջոյն Գերմանական պետութեան խորհրդարանը) լուծուելէն մի քանի ժամ ետքը Լանսթալը կամ Բրուսիոյ խորհրդարանը ի նիստ գումարեցաւ։ Ոմանք կը կարծեն թէ Պիզմարը Իշխան թերեւս պիտի զիմէ այս ժողովոյն ընելու համար ինչ որ Բայնսթալը մերժեց։ Երբ անցեալ տարի Բայնսթալը մերժեց Իշխանին Լեհական աշխարհավարութիւնը, նա զիմեց Լանսթալին որ իսկոյն քուէարկեց 100 միլիոն մարք Պետութեան Լեհական գաւառները Գերմանացունելու համար։ Այժմ Բրուսիա կու տայ Գերմանական բանակին առաւել քան 2/3 ը, եւ Պիզմարը Իշխան թերեւս կարենայ համոզել Լանսթալը, որ միշտ աւելի հպատակ է Իշխանին քան Բայնսթալը, որ ընէ ինչ զոհողութիւն որ հարկ է զինելու համար յաւելելու 41,000 զօրաց այն մասն որ Բրուսիոյ կիցնայ։

Սակայն այսպիսի քայլ մը պիտի չառնուի մինչեւ ծանուցուին արդիւնք ընտրութեանց վասն նոր Բայնսթալին։ Տարակուսելի է թէ պիտի ըլլայ կառավարութեան կուսակից մեծամասնութիւն, թէպէտ, որպէս կ'ըսէ Թայֆ, Կայսեր, Պիզմարը Իշխանի, եւ Կոմս Ֆոն Մոլթթէի միացեալ դադափարը ազգային պաշտպանութեան խնդրոյ մը նկատմամբ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ։ Բայց կ'ըսուի թէ Գերմանական սահմանադրութեան մէջ կան ինչ ինչ երկդիմութիւններ որոցմէ Պիզմարը Իշխան կրնայ օգուտ քաղել յառաջ տանելու համար իւր փառքը։ Բայնսթալը հաւանութիւն տայ թէ ոչ։ Այլ եւ այլ կու սակցութեանց ընտրելիք առ ընտրողս ուղղեալ յայտարարութիւններ կը հանեն, եւ յուզումը պիտի տեսէ մինչեւ կատարուին ընտրութիւնք տակէ երեք չաբաթ ետքը։ Ըստ Պիզմարը Իշխանի սոյն ընտրութեամբ պիտի որոշուի այս խնդիր թէ Գերմանական բանակը Կայսերական բանակ թէ խորհրդարանական բանակ պիտի ըլլայ։

Եթէ ազգը տայ վճիռ ընդդէմ Նախարարականին, այդ պիտի օգնէ նոստողեցունել նորա ազդեցութիւնը։ Վասնզ չկայ որ նորա պաշտօնական զինքը խախտուի, վասն զի կատարաւ զոյն Արմատական իսկ հաւանականապէս չուրեր արտաքին գործերն առնուլ նորա ձեռքէն։ Բայց Պիզմարը Իշխան այժմ կը վայելէ յեւրոպայ մեծագոյն ազդեցութիւն քան զոր ունի ուրիշ որ եւ իցէ մարդ, եւ այդ ազդեցութիւնը կը վստասուի եթէ տեսնուի թէ նոյն իսկ նորա ժողովուրդը պատրաստ չէ պաշտպանել նորա աշխարհավարութիւնը։

Բայց ակնկալելի է որ զժողովութիւնը անհետանան Նախարարականին կորովի մտաց եւ երկաթեայ կամաց առջեւ։ Նա ընդհանրապէս յաջողած է յառաջ առնել իւր կամքը, եւ կը հաւատանք թէ այս անգամ եւս պիտի յաջողի։ Սակայն տեղի կայ սարսկութեան թէ արդեօք ուղիղ է նորա արամորանութիւնը։ Ճշմարիտ է, որպէս նա կ'ըսէ, թէ սպառազինութեանց յաւելումն ապահովութիւն է խաղաղութեան։ Երբ Գերմանիա աւելցունէ իւր սպառազինութիւնն, նորա զրացիք եւս պիտի աւելցունեն իւրեանցն, եւ երբ բոլոր կը ծանրանայ աւելի զժողովը կ'ըլլայ զայն կրել։ Եւ իմաստութիւն է որ նա այնպէս պարզ յայտնէր իւր գաղափարը թէ անխուսափելի է պատերազմ Գաղիոյ հետ։ Այս յայտարարութիւնը պիտի ոյժ տայ Գա-

ղիոյ յառաջ մղել իւր պատրաստութիւնները, եւ պիտի տայ Գաղիոյ Օրէնդիր Ժողովոյն յօժարութեամբ քուէարկել ինչ վարկ որ ինչորէն Պատերազմական նախարարը։ Վիէնայի քաղաքական ակմբոց մէջ ընդհանուր տարակոյս կը յայտնուի թէ պատերազմ մը ի մէջ Գաղիոյ եւ Գերմանիոյ կրնայ երկար տանն արդելուիլ, վասն զի Պիզմարը Իշխան մինչ կը յայտարարէ թէ կը բաղձայ խաղաղութեան իրողէս կը հովհարէ բոցն ազգային տոհմութեան ի մէջ Գաղիոյ եւ Գերմանիոյ։ Թայֆ կը յիշեցունէ թէ այսպիսի պարագայ մը պատահեցաւ գարուս սկիզբը։ Ուոլթըրուի պատերազմէն ետքը Գաղիացիք վրէժխնդրութեամբ աղաղակ կը բռնեային ընդդէմ Անգլիոյ, բայց չծագեցաւ պատերազմ, եւ նոյն պէս կրնայ ըլլալ այժմ։ Գաղիական—Բրուսիական պատերազմէն ի վեր 15 տարի անցած է, եւ 15 տարի եւս չանցած Ալսասի եւ Լոռէնի բնակիչք աւելի Գերմանացի պիտի ըլլան քան թէ Գաղիացի։

Բայց Պիզմարը Իշխան կը կարօտէր փաստի մը արդարացունելու համար բանակին յաւելումն, եւ թերեւս յառաջ բերաւ վտանգն որ կրնայ ծագիլ Գաղիոյ կողմանէ՝ ոչ վասն զի կը զգար թէ այն յոյժ մօտալուտ է, այլ վասն զի աւելի ապահով էր յառաջ բերել զայդ քան թէ միւս վտանգն որ երկուք կ'ազդէ նմա։ Այդ վտանգը ցուցուցինք անցեալ շաբթու, եւ կը կրկնենք զայն Թայֆի բանիւք։ «Գերմանիա նուազ քան ոչինչ փոյթ ունի վասն Պուլլարիոյ։ Բայց Աւստրիա ունի եւ պարտի ունենալ փոյթ վասն Պուլլարիոյ, եւ Գերմանիա ունի եւ պարտի ունենալ փոյթ վասն Աւստրիոյ։»

ՊՈԼՆԱՅԻԱ

Պուլլարական Պատուիրակութեան կողմանէ Բ. Դրան ուղղեալ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Թրիէսթի չօգնեալուն չհանելով ուրիշ շօղենաւով ճամբայ կ'ելլեն որ պարտի հոս համալի Երկուշաբթի։ Լուր մը եկաւ թէ Մ. Քայսէֆ դացած է Սոֆիա խնամապետութեան հետ քանակեցելու մինչ նորա ընկերք կու գան ուղղակի Կ. պոլիս, ուր Մ. Քայսէֆ եւս պիտի դադարէր անոնց ընկերանալու։ Ի Հոռով Մ. Տէրէթիս որպէս նաեւ Կոմս Բուպիան եւ Օսմանեան զեպան Ֆոթիատէս Փաշա ընդունեցին Պատուիրակութիւնը։ Ուսանողաց խումբ մը ցոյց մը ըրաւ ի պատիւ անոնց, եւ իտալական Մամուլ Ընկերութիւնը իրացունէ ընդունելութիւն մը տուաւ անոնց։

Հոս Մեծ Եպարքոսը եւ Մ. Չանքոֆ քանիցս տեսակցութիւն ունեցան, մի քանի անգամ Տր. Վոլքըվիլի եւս իբրեւ սոսկական անհատ ներկայ եղաւ անոնց տեսակցութեան եւ հաղորդեց տեսակցութեան արդիւնքը խնամապետութեան, աւելի հրահանգ ոտաւառու համար։ Բանակցութիւնք աւելի յոռոջ տանելու համար կը սպասուի Պատուիրակաց համալուին, բայց Մ. Չանքոֆի առաջարկութիւնները չտու յոյս չեն տար թէ կարողաքութիւն մը կարելի պիտի ըլլայ։ Նա կը պահանջէ (1) Որ խնամապետք հրոթաքին (2) Որ անոնց յաջորդէ նախարարութիւն մը որ բաղկանայ երկու կուսակցութիւններէն, բայց նախագահը եւ նախարարաց մեծ մասն ըլլան Չանքոֆեան, եւ Չոր. Բառուլարս ըլլայ Պատերազմական նախարար։ (3) Որ ընտրուի նոր Սոսրանիէ վերաքննելու համար Սահմանադրութիւնը, եւ որ Միսկրէիոյ Իշխանն ըլլայ Իշխան Պուլլարիոյ։ (4) Որ բոլոր պաշտօնակալք որ մասնակցեցան դաւաճութեան ընդդէմ Ալեքսանդր Իշխանին

վերահաստատուին իրենց պաշտօններուն մէջ (5) Որ հրատարակուի ընդհանուր ներդրութիւն վասն քաղաքական յանցանաց, եւ (6) Որ բոնակին զօրաց թիւը նուազեցուի։

Թերեւս բարեւք է Մ. Չանքոֆի համար որ չգտնուի ի Պուլլարիա այսպիսի առաջարկութիւն մը մատուցանելու հետ։ Այն տարակոյս ոչ ոք կրնայ պարսաւել զՊուլլարս որ չեն ուզեր փոխանակել իւրեանց ներկայ իմաստուն կառավարութիւնը ընդ իշխանութեան այսպիսի մարդու մը որ նոյն պէս բոլորովին զուրկ է հայրենասիրութենէ։ Նոր տարուոյ առթիւ խնամապետութիւնն ընդունեց երկրին ամէն կողմէն չնորհաւորութիւններ եւ վստահացումն թէ ազգը կը հաւանի նորա աշխարհավարութեան։ Այնուհետեւ ժողովներ կազմուած են Իշխանապետութեան ամէն կողմը որք հրաւէր կարդացած են իրենաւարակութեան որ չհրաժարի այլ վստահի բանակին եւ ժողովրդեան։

Սակայն արտաքին քաղաքականութեան ընթացքն այնչափ քաղաքութիւնն չտար Պուլլարական կառավարութեան որչափ ներքին իրաց վիճակը։ Կը ծանուցուի թէ Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ յարաբերութիւնք բարեւոքեալ են, եւ որչափ կը յայտնեն տեղեկութիւնք։ Ռուսիա բնաւ զիջում ըրած չէ ի մասին իւր պահանջից, այլ կրկնած է միայն իւր խոստումը թէ պիտի չզրաւէ զՊուլլարիա։ Միսկրէիոյ Իշխանին ընտրելութիւնը յետս կոչուած չէ, թէպէտ Նա թերթը որ կը համարուի բերան Մ. տը Կիէրսի կ'ըսէ որ եթէ նոր Պուլլարական խորհրդարան մը ընտրէ Լայնթեմպելի Դուքսը, Չարը հաւանականապէս կը հաւանի։ Աւստրիական թերթ մը կ'ըսէ թէ Աւստրիա եւ Ռուսիա կ'ուզեն խաղաղութիւն պահել իրարու հետ, եւ այս խնդիր թէ անոնցմէ ո'րը պիտի իշխէ ի Պուլլարիա բնաւին նշանակութիւնն չունի։ Ուրիշ մը, Նոյեմբըք Բէթե, կ'ըսէ. «Ռուսիա կը շահի կատարեալ յաղթանակ ոչ միայն Պուլլարիոյ վրայ, այլ բոլոր Եւրոպայի, որ պատերազմէ երկնչելով թոյլ կու տայ նմա ունենալ առաւելութիւն մը որ եւս պառակտ զօրաւոր պիտի ընէ դնա երբ զայ պատեւրազմ։»

Նկատմամբ իրաց ընդհանուր վիճակին յունի. Չի Թայֆ կ'ըսէ թէ անհանդիստ զգուցում մը կը տիրէ բոլոր Եւրոպական մայրաքաղաքաց մէջ։ Աւստրիա փութով յառաջ կը մղէ իւր պատերազմական պատրաստութիւնը ներքին, եւ Գերմանական թերթեր ուշադրութիւն կը հրաւիրեն ինչ ինչ կասկածելի նշաններու ի Գաղիա։ Սակայն այս վերջինք անտարակոյս զայս կ'ըսեն Գերմանացի ընտրողները վրայ ազդեցութիւն ի գործ դնելու համար։

Արմէթուլթը Երկուշաբթի օր բաւական ինկան, որ երկուքայի նշան է։ Այս կը վերագրուի մասամբ Պիզմարէն ուղղեալ սուտ հեռագրոյ մը, բայց հեռագրոյն ժխտուելէն ետքը արմէթուլթը միայն զոյլն ինչ բարձրացան, եւ ըստ Լեվանի Հեբաւի, Յայանի է թէ ներկայ խաղաղութեան անկայուն ըլլալուն համոզումը թափանցած է գրասական կեդրոնները։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիզթորիա Թագուհւոյն յոբելանը պիտի տօնուի ի Հնդկաստան փետր. 16/ին եւ 17/ին։ Թագուհւոյն իշխանաւարութեան յիմնեւորող տարին զվերջանող մինչեւ Յունիսի 20/ը, քայց Հնդկ մեծատանց եւ Սնդիլիացի

քննակցաց մեծ մասը ամբողջ միջոցներն չեն հաշտարեցող քաղաքներէն լեռները կ'ապաստանենին, եւ ուստի ամենախմբութիւնը կ'անուխ պիտի կատարուի:

—Այն ինչ Գաղղոյ խորհրդարանն ի նիստ գումարեցող տարեկան տոներու արձակուրդէն ետեւ, յայտնի եղաւ թէ ներկայ Նախարարութիւնը հաւանական չէ որ երկար տեւէ: Երբ քուէարկութիւն եղաւ, «Գաղղոյի Ծառայութեան Դրամ» ի նկատմամբ, թէպէտ Մ. Կոպլէ ծանոց թէ Կառավարութիւնն այդ խնդրոյն եղբէն պիտի դատէր խորհրդարանին վստահութիւնն իւր վրայ, Նախարարութիւնը հազիւ արձակուրդէն ետեւ քանակութեամբ քարոզաց պահուելուն նկատմամբ, եւ Կառավարութիւնը Միասնականաց օգնութեամբ միայն յաջողեցաւ Յունի: 22ին եւեւանական յանձնախումբը մերժեց Նախարարութեան կողմանէ ներկայացուած եւեւանացոյցը 6ի դէմ 18 քուէիւք: Եւ Նախարարութիւնը կը մնայ ի պաշտօնի եւ անընդունակ իւր եւեւանացոյցը: Եւ ընդունելով յանձնախումբին:

—Փոքրիկ Պեճիգա, նման իւր մեծագոյն գրադարաց, ի քննի կ'առնու իւր սպառազինութիւնն տեղեկանելու խնդրու: 2օր. Պերիայմոն կը խորհի թէ երկիրը պարտի ունենալ երեք զօրաբաժին 100,000 զօրօք, նաեւ 30,000է 60,000 զօրաց պահեստի քանակ: 2ինուորական ծառայութիւնը ստիպողական ընող օրէնք մը պիտի ներկայացուի խորհրդարանին: Բաղդատապէս փոքր քանակներու կորեւորութիւնը ապացուցանելու համար 2օր. Պերիայմոն կ'ըսէ թէ 2օր. թոթիւնէն ըսած է նմա որ եթէ չըլլալ Բաժանական քանակը, վերջին Ռուսական-Թրքական պատերազմին մէջ, Ռուսիացիք յետո պիտի մղուէին Դանուբի վրայէն:

—Հոստոնէն ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բրիտանական Կառավարութիւնը որոշած է տալ Բոթ Զամիթըն նաւահանգիստը 2ինացոյց: Այս նաւահանգիստը փոքր կղզեաց խումբ մի է Դորէյի եւ զերաց մօտ, եւ անոր գրաւուին անցեալ տարի ի ձեռն Անգղիացոց: Ռուսիոյ կողմանէ թէ նախնական դիտողութեանց անթիւ եղաւ: Հաւանական է որ Անգղիա տեսաւ թէ Ռուսիա կը պատրաստուէր յափշտակել զայն, եւ կանխելով իւր մեծ հակառակորդը ինքն զրաւեց զայն: Սակայն այսու թէ 2ինացիք եւ թէ Ռուսիացիք վշտացան, եւ այժմ թէ Անգղիոյ եւ թէ Ռուսիոյ աշխարհաւարութիւնն է գրաւել 2ինաստանի բարեկամութիւնը: Այս բարեկամութիւնը մեծ կարեւորութիւն կ'ունենայ թէ պատահի պատերազմ Սախա ի մէջ Ռուսիոյ եւ Անգղիոյ:

—Թոնքիի Հանոյիէ ուղղեալ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Դեկտ 21ի գիշերը Գնդ Պրիսոյ յարձակմամբ գրաւեց Միքէլի քիւրքը: Թաու Հաոյի գաւառին մէջ, ապանելով 300 ապրաստամբ: Այս կողմոյն մէջ Գնդ Պրիսոյ կորուսած չէ մէկ մարդ:

—Անգղիական խորհրդարանն ի նիստ գումարեցաւ Հինգշաբթի օր: Կ'անկնդրուի թէ Կառավարութիւնը չուտ պիտի առաջարկէ օրէնք մը որով կարենայ աւելի աղղու միջոցներ գործածել Իրանտայի դժուարութեանց դէմ:

—Պերլինէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հաւանական է որ Կառավարութիւնը պիտի արգելէ ձիւրուն արտածումն երկրէն: Ըստ Միւսթաֆայի հարկ չէ համարել զայս նշան պատերազմի, այլ պարզապէս նախազգուշու-

թիւն որոյ մասին Գերմանիա կը հետեւի Աւստրիոյ Պելլիգայի եւ այլ մի քանի կառավարութեանց օրինակին:

—Անցեալ շաբթու շտաբի գիշեր հրոյ ճարակ եղաւ Պուքարէսթի ամենէն մեծ պանդոկը: Կորուստը կը հասնի 2 միլիոն ֆրանքի:

—Մր. Կոշըն, Անգղիոյ Եւեւանական խոր պաշտօնեան, պարտի կարգուիլ անգամ խորհրդարանին: Դաւիթին անդամ ձանչցուելէն առաջ: 2ինք առաջարկեց իբրեւ ընտրելի ընող Լիւրըփուլի երեսփոխանութեան պարտ: Գնացած արժուր, բայց ջերմ մրցումէ ետքը յաղթուեցաւ Կառավարեան ընտրելիէ մը 11 քուէի միայն առաւելութեամբ 6,400 քուէից մէջ: Հարկաւ ուրիշ արժու մը պիտի զտնուի անոր համար:

—Աֆգանիստանի Էմիրը պաշտօնակալութեան Էէրաթի կառավարիչը Ռուսիոյ կողմանէ կից լինելու ամբաստանութեամբ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սախա Փաշա, կուսակող Կրետէի, քանիցս խնդրած ըլլալով հրաման հրաժարել իւր պաշտօնէն վատառողջութեան պատճառաւ, Կառավարութիւնը հաւանած է նորա խնդրանաց: Նախարարութիւնը վեր. Սուլթանին ներկայացուց զԴոսթաթի Էֆ. Անթոնուրոյ Կայսերական Ընդհանուր Դատախազ, եւ զԲարաթոտորի Փաշա Իսխան Սամսուր, իբրեւ յարմար անձինք այն պաշտօնին համար: Նորին Վեհափառութիւնը առաջին յանձնեց կղզոյն կուսակալութեան պաշտօնը բարձրացունելով զնա Վեհափառութեան աստիճանին:

—Պուլաւական Կառավարութիւնը առաջարկած է Բ. Դրան հաստատել թղթատարութիւն մը Վիէնայէն: Պէլկրատի, Նիշի, եւ Սոֆիայի ճամբով, եւ եթէ այս կատարուի, մայրաքաղաքս կ'ունենայ չաբաթական 4 եւրոպական թղթատար եւս: Բոց ի երկուքէն որ կու գան Վարնայի ճամբով:

—Կ. պոլիս անսովոր ձմեռ ճաշակեց անցեալ 10 աւուրց մէջ: 3օրուր իբրեւ կաղաւրիչ դեղ կ'աղղէ բազմաց եւ է մեծ օրհնութիւն ջնջելով ակտի սերմունքն, եւ սակայն կը բերէ թշուառութիւն աղքատաց: 2այս նկատելով վեր. Սուլթանը իւր յատուկ բարեօրոշութեամբ իւր անձնական գանձէն 1,000 ոսկի նուիրած է որ աղքատաց նպաստ տրուի վտան վտանքեաց:

—Բուքարէ կը գրէ եւ Միւսթաֆա կը հաստատէ թէ Նախարարաց Ժողովը հաւանած է Սէֆէրըրի ծրագրոյն վաճառ երկարեցման Նիկոմիդիոյ երկաթուղոյն մինչեւ Էնկիւրի եւ ի վերջոյ մինչեւ Տիգրանակերտ: Այս դարձեալ կը հաստատուի Լէւանի Էրեստի սա տեղեկութեամբ թէ Մ. Բրէսըլ հեռագրած ըլլալով թէ յայտ ունէր գտնել զբաժնատարը խումբ մը ի Փարիզ որք օգնեն իւր ծրագրոյն գործադրութեան, Բ. Դուրը պատասխանած է թէ արդէն որոշում տրուած է ուղղաց զըլխաւոր գծի մը մասին, բայց եթէ նա կարենայ կազմել իւր դրամատեալը խումբն, Բ. Դուրն ուրախ պիտի ըլլայ լսել նորա առաջարկութիւններն նկատմամբ ուրիշ գծի մը ի Փարիզ Ասիա:

—Երեքշաբթի յետ միջաւոր հրգեհ մը ծագեցաւ մայրաքաղաքիս Բերուզ Ազա թաղը եւ երեք մարդիկ բոցերուն զոհ գացին:

—Անցեալ շաբաթ գիշեր մայրաքաղաքիս մէջ Նեւուշ լրագրոյն պաշտօնարանը կողոպտուեցաւ: Դրամարկը կորուցելով 200 ոսկի եւ այլ արժէքաւոր թուղթեր առնուեցան:

Նման փորձառութիւն մը ունեցանք մեր մի քանի ամիս առաջ, թէպէտ նուազագոյն տուրիճանուել, եւ գիտենք թէ ինչ զղացում կ'ունենայ անոր ենթարկուողը:

—Դոնիայի գաւառին պաշտօնական թերթը կը գրէ թէ գաւառին Էլմայը կոչուած կողմը ծանր արկած մը պատահած է հողի սահմամը Յունի: 8ին յետ միջաւոր: Երկրաշարժի ցնցումով մը ահագին քարեր եւ հողոյ մեծ զանգուածներ խախտելով դաշտն իջած են: Որչափ որ կարելի եղած է ստուգել, մէկ մարդ միայն մեռած է, բայց վեց գիւղեր գրեթէ բոլորովին աւերակ եղած են, եւ գրեթէ 1,000 անձինք անպատասպար կը մնան: Ընկալելով Փաշայի նախագահութեան ներքեւ յանձնախումբ մը կազմուած է լիութիւն տեղեկութիւն ժողովելով ստուգելու համար թէ ինչ օգնութիւն պէտք է:

—Կայսերական Կառավարութիւնը կը բանակցի օտար դեսպանաց հետ Պետութեան օտար բնակիչները գործի օրինաց ենթարկելու նկատմամբ: Դեսպանք պատասխանած են թէ հետեւեալ պայմաններով միայն կրնայ հաւանութիւն տրուիլ. (1) Որ սոսկական տուններ եւ հաստատութիւններ քրնութեան չենթարկուին ստուգելու համար թէ օրէնքը ի գործ դրուած է թէ ոչ: (2) Որ օրէնքը զեղծողներ գտնուին խառն անուանի առջեւ, եւ (3) Որ օրէնքը ի գործ դրուի առաջառապէս եւ անանց բացառութեան: Կառավարութիւնը կը հաշուէ թէ այս օրինաց գործադրութեամբ 120,000 ոսկի կ'աւելնայ Տէրութեան եկամտին վրայ:

—Մր. Բոքս, Ամերիկեան նախկին դեսպան Կ. պոլսոյ, ծանր հիւանդութեամբ կը պառկի Վոյնիկիւն:

—Մ. Բալլէֆ, մին Պուլկար Պատուիրակաց, Վիէնայէն անցաւ 2օրեքշաբթի օրը Պուքարէսթ եւ Սոֆիա երթալու համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ Հինգշաբթի Անգղիոյ խորհրդարանին բացուելուն առթիւ Թագուհւոյն բռնախօսութիւնը կը պարունակէ հետագայն ի մասին արտաքին աշխարհավարութեան:

«Բոլոր Տէրութեանց հետ իմ կառավարութեանս յարաբերութիւնք բարեկամական են: Հարաւային Արեւելեան Եւրոպայի գործերը միշտ անստոյգ վիճակի մէջ են, բայց չունիմ երկիւղ թէ Եւրոպայի այդ մասին մէջ տակաւին չհարթուած վիճաբանութիւնք պիտի աւերեն Եւրոպայի խաղաղութիւնը: Կը ցաւիմ ոչնչ գիտաց համար որ պոլսեցիներ զԱրեւմտեան իշխան հրաժարել, բայց եւ պիտի չմտնեմ անոր յաջորդին ընտրութեան խնդրոյն մէջ մինչեւ որ ղէպը հասնին այն կէտին երբ ըստ արամագրութեան Պէրլինի Դաշնագրոյ հարկ ըլլայ տալ իմ հաւանութիւնս:»

Սոյն քանախօսութիւնը կ'աւարտի այսպէս. «Իրանտայի կացութիւնը մեծ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ: Առաջարկութիւնք պիտի ներկայացուին ընդ լիով եւ ազգու յարաբերութիւն մը ի գործ դնել այն երկրին մէջ:

—Պրինտիգիէ դարձուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մ. Կրէքոֆ եւ Մ. Սթոյպոֆ նաեւ մրտան անկէ 2օրեքշաբթի իրիկուն գալ Կ. պոլիս:

ԱՐԺԷՔ ԴՐԱՄՈՑ			
Յունի. 17/29, 1887			
Գոնա (Կարան վճար)	15 21	Բուքարէ Երկ. բաժին	34 75
ԴՐԱՄՈՑ. Օտար լրան 1006			
Մէքիտիէ	107	Բուսիոյ բուլ	90 20
Մէթալք	97 30	Նաբուէն	87 35
Պէշիք	102	Գրիմից	51 20
Ալթըլէ	102	Անգլ. լրան	110 37
Դաշնութ. թղթ գրմ. 9 65			

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՈՒՐԿԻԱՅԻ Ա. ՕՍԿՈՐ ՊՈՍԺԱՆԻ
Ֆինանսները եօգուշը: Ամերիկաց խան